

СТВОРЕННЯ ВИСОКОПОТУЖНИХ ТРАКТОРІВ НА ХАРКІВЩИНІ

Писарська Н.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

З розвитком промисловості та розширенням вимог до тракторів було доведено, що народне господарство потребує ще більш потужних тракторів, ніж Т-125 і, незважаючи на успішну роботу цієї машини та гарні показники з боку народного господарства, було вирішено розпочати роботу зі створення потужніших зразків техніки. Передбачалося створення уніфікованих модифікацій колісного та гусеничного трактора, що мали б потужність 165 та 150 к.с. відповідно. Планувалося виготовлення 50 тисяч гусеничних та 25 тисяч колісних тракторів. Було створено два гусеничні трактори ДТ-125 з двома механізмами повороту. Проте, цього виявилось недостатньо та керівництво виступило з пропозицією, що потрібні більш потужні трактори. Машини такого типу мали відрізнятися лише ходовою частиною, а у іншому бути максимально схожими. Над розробкою Т-150 і Т-150К працювало конструкторське бюро, що очолював Б.П. Кашуба, обидві модифікації трактора розроблялися одночасно. Такі трактори мали нову коробку передач, що дозволяла перемикає швидкість без зупинки транспортного засобу, мали подвійний міст, два кардана. Забігаючи наперед, варто відзначити, що сама ідея створення такого типу тракторів, яка була ухвалена ще у 1967 р., на перший погляд вважалася доцільною та можливою, проте умов та необхідних потужностей для цього не існувало, що призвело до розтягнення втілення цих проектів у часі. Незважаючи на те, що зразки Т-150 та Т-150К були підготовлені до держвипробувань у 1968 р., за фактом, виготовлення Т-150К почалося набагато раніше, ніж Т-150 та проходило набагато успішніше, про що свідчать архівні дані. Саме в цьому році виготовили 17 дослідних зразків гусеничних тракторів, серед яких один – з двигуном ЯМЗ-238, п'ять – з ЯМЗ-236НБ, решта – СМД-60 і вісім колісних з двигуном СМД-62. Перші трактори з двигуном ЯМЗ-236 успішно пройшли держвипробування у 1969 р., проте, з політичних причин використання двигуна Ярославського заводу було заборонено та запропоновано новий двигун СМД-60. Саме з цих причин серійний випуск нового трактора загальмувався на понад 10 років. Цей двигун, за свідченням конструкторів заводу, був у край ненадійним, проте у 1974 р. видано постанову щодо запровадження у серійне виробництво тракторів саме з цим двигуном. Перша модифікація колісного трактора надійшла у продаж 1971 р. (серійне виробництво розпочато у 1973 р.), а гусеничний Т-150 вийшов майже на 12 років пізніше (1983 р), оскільки постійно потребував переробок та удосконалень.